Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

7. dubna 2016*

„Kasační opravný prostředek — Společná zahraniční a bezpečnostní politika (SZBP) — Omezující opatření přijatá vůči Syrské arabské republice — Opatření namířená proti osobám a subjektům, které mají prospěch z režimu nebo jej podporují — Důkaz o opodstatněnosti zařazení na seznamy — Soubor nepřímých důkazů — Zkreslení důkazů“

Ve věci C-193/15 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 statutu Soudního dvora Evropské unie, podaný dne 27. dubna 2015,

Tarif Akhras, zastoupený S. Millar a S. Ashleym, solicitors, D. Wyattem, QC, a R. Blakeleym, barrister,

účastník řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatel),

přičemž dalšími účastnicemi řízení jsou:

Rada Evropské unie, zastoupená M.-M. Joséphidès a M. Bishopem, jako zmocněnci,

žalovaná v prvním stupni,

podporovaná:

Evropskou komisí, zastoupenou D. Gauci a L. Havasem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

vedlejší účastnicí v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení L. Bay Larsen (zpravodaj), předseda senátu, D. Šváby, J. Malenovský, M. Safjan a M. Vilaras, soudci,

generální advokát: P. Mengozzi,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

* Jednací jazyk: angličtina.

vydává tento

Rozsudek

1 Svým kasačním opravným prostředkem se Tarif Akhras domáhá, aby Soudní dvůr zrušil rozsudek Tribunálu Evropské unie ze dne 12. února 2015, Akhras v. Rada (T-579/11, EU:T:2015:97, dále jen „napadený rozsudek“) v rozsahu, v němž zamítl jeho žalobu směřující ke zrušení:

— prováděcího rozhodnutí Rady 2012/172/SZBP ze dne 23. března 2012, kterým se provádí rozhodnutí 2011/782/SZBP o omezujících opatřeních vůči Sýrii (Úř. věst. L 87, s. 103);

— prováděcího nařízení Rady (EU) č. 266/2012 ze dne 23. března 2012, kterým se provádí čl. 32 odst. 1 nařízení (EU) č. 36/2012 o omezujících opatřeních vzhledem k situaci v Sýrii (Úř. věst. L 87. s. 45).

— rozhodnutí Rady 2012/739/SZBP ze dne 29. listopadu 2012 o omezujících opatřeních vůči Sýrii a o zrušení rozhodnutí 2011/782/SZBP (Úř. věst. L 330, s. 21),

— prováděcího rozhodnutí Rady 2013/185/SZBP ze dne 22. dubna 2013, kterým se provádí rozhodnutí 2012/739 (Úř. věst. L 111, s. 77);

— prováděcího nařízení Rady (EU) č. 363/2013 ze dne 22. dubna 2013, kterým se provádí nařízení (EU) č. 36/2012 o omezujících opatřeních vzhledem k situaci v Sýrii (Úř. věst. L 111, s. 1),

— rozhodnutí Rady 2013/255/SZBP ze dne 31. května 2013 o omezujících opatřeních vůči Sýrii (Úř. věst. L 147, s. 14).

— rozhodnutí Rady 2014/730/SZBP ze dne 20. října 2014, kterým se provádí rozhodnutí 2013/255 (Úř. věst. L 301, s. 36) a

— prováděcího nařízení Rady (EU) č. 1105/2014 ze dne 20. října 2014, kterým se provádí nařízení (EU) č. 36/2012 o omezujících opatřeních vzhledem k situaci v Sýrii (Úř. věst. L 301, s. 7),

v rozsahu, v němž se tyto akty týkají T. Akhrase (dále jen „sporné akty“).

Skutečnosti předcházející sporu a sporné akty

2 Dne 9. května 2011 přijala Rada Evropské unie na základě článku 29 SEU rozhodnutí 2011/273/SZBP o omezujících opatřeních vůči Sýrii (Úř. věst. L 121, s. 11). Jak vyplývalo z bodu 2 odůvodnění tohoto rozhodnutí, „Unie důrazně odsoudila násilné potlačení pokojných protestních akcí, k němuž došlo na různých místech v Sýrii, a to I za použití ostré munice, a jež vedlo k úmrtí několika demonstrantů, ke zraněním a ke svévolnému zadržení některých osob“. Bod 3 odůvodnění uvedeného rozhodnutí zněl takto:

„Vzhledem k vážnosti situace by měla být vůči [Syrské arabské republice] a vůči osobám odpovědným za násilné represe proti civilnímu obyvatelstvu v [Syrské arabské republice] uložena omezující opatření.“

3 Článek 3 odst. 1 a čl. 4 odst. 1 rozhodnutí 2011/273 stanovily přijetí omezujících opatření vůči osobám odpovědným za násilné represe proti civilnímu obyvatelstvu v Sýrii a osobám s nimi spojenými, jak jsou uvedeny na seznamu v příloze tohoto rozhodnutí.

4 Nařízení Rady (EU) č. 442/2011 ze dne 9. května 2011 o omezujících opatřeních vzhledem k situaci v Sýrii (Úř. věst. L 121, s. 1) bylo přijato na základě článku 215 SFEU a rozhodnutí 2011/273. V článku 4 odst. 1 stanovilo, že se zmrazují „veškeré finanční prostředky a hospodářské zdroje, které patří fyzickým nebo právnickým osobám, subjektům a orgánům uvedeným v jeho příloze II, nebo jsou jimi vlastněny, drženy či ovládány“. Podle čl. 5 odst. 1 tohoto nařízení obsahovala tato příloha seznam osob, subjektů a orgánů, které byly určeny Radou jako osoby odpovědné za násilné represe proti civilnímu obyvatelstvu v Sýrii nebo jako osoby a subjekty s nimi spojené.

5 V bodě 2 odůvodnění rozhodnutí Rady 2011/522/SZBP ze dne 2. září 2011, kterým se mění rozhodnutí 2011/273 (Úř. věst. L 228, s. 16), Rada připomněla, že Evropská unie co nejdůrazněji odsoudila brutální kampaň, kterou Bašár Asád a jeho režim vedou proti vlastnímu lidu a při které bylo zabito nebo zraněno mnoho syrských občanů. Vzhledem k tomu, že syrské vedení výzvám ze strany Unie i ze strany širokého mezinárodního společenství i nadále vzdorovalo, rozhodla se Unie přijmout vůči němu dodatečná omezující opatření. Bod 4 odůvodnění rozhodnutí 2011/522 zněl takto:

„Omezení vstupu a zmrazení finančních prostředků a hospodářských zdrojů by se měla vztahovat i na další osoby a subjekty, které mají prospěch z tohoto režimu nebo které jej podporují, a to především na osoby a subjekty, které režim a zejména jeho bezpečnostní aparát financují nebo mu poskytují logistickou podporu nebo které narušují úsilí o pokojný přechod k demokracii v Sýrii.“

6 Článek 3 odst. 1 rozhodnutí 2011/273, ve znění rozhodnutí 2011/522, se vztahoval také na „osob[y], které mají prospěch z tohoto režimu nebo které jej podporují“. Stejně tak čl. 4 odst. 1 rozhodnutí 2011/273, ve znění rozhodnutí 2011/522, stanovil zmrazení finančních prostředků, které náleží zejména „osobám a subjektům, které mají prospěch z tohoto režimu nebo které jej podporují, a osobám a subjektům s nimi spojeným, jak jsou uvedeny v příloze“.

7 Rozhodnutím 2011/522 bylo jméno T. Akhrase doplněno na seznam uvedený v příloze rozhodnutí 2011/273. Důvody pro jeho zařazení na tento seznam byly následující:

„Zakladatel společnosti Akhras Group (obchodování s komoditami, jejich zpracovávání a logistika) v Homsu. Ekonomicky podporuje syrský režim.“

8 Nařízením Rady (EU) č. 878/2011 ze dne 2. září 2011, kterým se mění nařízení č. 442/2011 (Úř. věst. L 228, s. 1), byla rovněž změněna obecná zařazovací kritéria stanovená v čl. 5 odst. 1 nařízení č. 442/2011, aby se vztahovala na osoby a subjekty, které mají prospěch z režimu nebo jej podporují nebo na osoby a subjekty s nimi spojené. Jméno T. Akhrase bylo posledně uvedeným nařízením doplněno do přílohy II nařízení č. 442/2011. Důvody uvedené pro jeho zařazení na seznam uvedený v této příloze byly totožné s důvody uvedenými v příloze rozhodnutí 2011/522.

9 Rozhodnutím Rady 2011/628/SZBP ze dne 23. září 2011, kterým se mění rozhodnutí 2011/273 (Úř. věst. L 247, s. 17), a nařízením Rady (EU) č. 1011/2011 ze dne 13. října 2011, kterým se mění nařízení č. 442/2011 (Úř. věst. L 269, s. 18), bylo jméno T. Akhrase ponecháno na seznamu osob a subjektů, na která se vztahují omezující opatření, a byly k němu doplněny údaje o datu a místě jeho narození.

10 Rozhodnutím Rady 2011/782/SZBP ze dne 1. prosince 2011 o omezujících opatřeních vůči Sýrii a o zrušení rozhodnutí 2011/273 (Úř. věst. L 319, s. 56) bylo zrušeno a nahrazeno rozhodnutí 2011/273 a byla zavedena nová dodatečná opatření. Článek 18 odst. 1 rozhodnutí 2011/782 stanovil, že členské státy přijmou opatření nezbytná k tomu, aby osobám odpovědným za násilné represe proti civilnímu obyvatelstvu v Sýrii, osobám, které mají prospěch z tohoto režimu nebo které jej podporují, a osobám s nimi spojeným, jak jsou uvedeny na seznamech v příloze I uvedeného rozhodnutí, zabránily ve vstupu na svá území nebo jejich průjezdu přes ně. Článek 19 odst. 1 tohoto rozhodnutí stanovil, že „[se] [z]mrazují [...] veškeré finanční prostředky a hospodářské zdroje, které náleží osobám odpovědným za násilné represe proti civilnímu obyvatelstvu v Sýrii, osobám a subjektům, které mají

prospěch z tohoto režimu nebo které jej podporují, a osobám a subjektům s nimi spojeným, jak jsou uvedeny v přílohách I a II, nebo které jsou těmito osobami nebo subjekty vlastněny, drženy či kontrolovány“. Podrobná pravidla tohoto zmrazení byla stanovena v čl. 19 odst. 2 až 7 rozhodnutí 2011/782. Podle čl. 21 odst. 1 tohoto rozhodnutí sestavovala tyto seznamy Rada.

11 Uvedené rozhodnutí ponechalo jméno T. Akhrase na seznamu osob a subjektů, na něž se vztahují omezující opatření, aniž změnilo důvody jeho zařazení na tento seznam.

12 Nařízením Rady (EU) č. 36/2012 ze dne 18. ledna 2012 o omezujících opatřeních vzhledem k situaci v Sýrii a o zrušení nařízení č. 442/2011 (Úř. věst. L 16, s. 1), bylo zrušeno nařízení č. 442/2011 a v čl. 15 odst. 1 písm. a) stanoveno, že se zejména zmrazují finanční prostředky osob a subjektů, které mají prospěch z tohoto režimu nebo které jej podporují, jakož i osob a subjektů s nimi spojených.

13 Nařízení č. 36/2012 ponechalo jméno T. Akhrase na seznamu osob, subjektů a orgánů, na něž se vztahují omezující opatření, aniž změnilo důvody jeho zařazení na tento seznam.

14 Prováděcím rozhodnutím 2012/172 bylo jméno T. Akhrase ponecháno na seznamu uvedeném v příloze rozhodnutí 2011/782. Kromě toho byly vloženy údaje o čísle jeho pasu a bylo opraveno datum jeho narození. Údaje uvedené pro jeho zařazení na tento seznam byly změněny následovně:

„Přední podnikatel, který má prospěch z tohoto režimu a podporuje jej. Zakladatel společnosti Akhras Group (komodity, obchod, zpracování a logistika) a bývalý předseda obchodní komory v Homsu. Má blízké obchodní styky s rodinou prezidenta Al-Assada. Člen správní rady svazu syrských obchodních komor. Poskytl režimu průmyslové a obytné prostory pro zařízení, která slouží k umístění zadržených osob, a logistickou podporu (autobusy a tahače pro tanky).“

15 Prováděcím nařízením č. 266/2012 bylo jméno T. Akhrase ponecháno na seznamu uvedeném v příloze II nařízení č. 36/2012. Informace o něm a důvody uvedené pro jeho zařazení na seznam v této příloze jsou totožné s důvody nacházejícími se v příloze prováděcího rozhodnutí 2012/172.

16 Rozhodnutí 2011/782 bylo zrušeno a nahrazeno rozhodnutím 2012/739. Toto rozhodnutí ponechalo jméno T. Akhrase na seznamu osob a subjektů, na něž se vztahují omezující opatření, a převzalo údaje a důvody nacházející se v příloze prováděcího rozhodnutí 2012/172, pokud jde o navrhovatele.

17 Prováděcí rozhodnutí 2013/185, pokud jde o seznam uvedený v příloze I rozhodnutí 2012/739, jakož i prováděcí nařízení č. 363/2013, pokud jde o seznam uvedený v příloze II nařízení č. 36/2012, ponechala jméno T. Akhrase na seznamu osob a subjektů, na něž se vztahují omezující opatření, a převzala údaje a důvody nacházející se v příloze prováděcího rozhodnutí 2012/172, pokud jde o navrhovatele.

18 Rozhodnutím 2013/255 přijala Rada nová omezující opatření vůči Sýrii. Jméno T. Akhrase se nachází rovněž v příloze I tohoto rozhodnutí ze stejných důvodů, jako jsou důvody uvedené v bodě 14 tohoto rozsudku.

19 Prováděcí rozhodnutí 2014/730 ponechalo jméno T. Akhrase na seznamu uvedeném v příloze rozhodnutí 2013/255 a změnilo důvody jeho zařazení na tento seznam následovně:

„Přední podnikatel, který má prospěch z režimu a podporuje jej. Zakladatel společnosti Akhras Group (komodity, obchod, zpracování a logistika) a bývalý předseda obchodní komory v Homsu. Má blízké obchodní vztahy s rodinou prezidenta Asáda. Člen správní rady svazu syrských obchodních komor. Poskytl režimu logistickou podporu (autobusy a tahače pro tanky).“

20 Prováděcím nařízením č. 1105/2014 bylo jméno T. Akhrase ponecháno na seznamu uvedeném v příloze II nařízení č. 36/2012. Informace o něm a důvody uváděné pro jeho zařazení na seznam v této příloze jsou totožné s těmi, které se nacházejí v příloze prováděcího rozhodnutí 2014/730.

Řízení před Tribunálem a napadený rozsudek

21 Žaloba T. Akhrase, rozšířená pozdějšími návrhovými žádáními, zněla na zrušení rozhodnutí 2011/522, 2011/628 a 2011/782, nařízení č. 878/2011, č. 1011/2011 a č. 36/2012, jakož i sporných aktů.

22 Tarif Akhras se rovněž domáhal, aby Tribunál určil, že některá ustanovení rozhodnutí 2011/273 a 2013/255, jakož i nařízení č. 422/2011 se na něj nepoužijí.

23 Na podporu své žaloby uplatnil T. Akhras tři žalobní důvody, přičemž první vycházel ze zjevně nesprávného posouzení skutkového stavu, druhý z porušení některých základních práv a třetí z porušení podstatných formálních náležitostí a práva na obhajobu.

24 Tribunál částečně vyhověl třetímu žalobnímu důvodu uplatněnému T. Akhrasem a zrušil z důvodu nedostatku odůvodnění rozhodnutí 2011/522, 2011/628 a 2011/782, jakož i nařízení č. 878/2011, č. 1011/2011 a č. 36/2012 v rozsahu, v němž se tyto akty týkají navrhovatele.

25 Ve zbývající části Tribunál žalobu podanou T. Akhrasem zamítl. Kromě toho Tribunál rozhodl, že každý účastník řízení ponese vlastní náklady řízení v prvním stupni a uložil navrhovateli náhradu nákladů řízení souvisejících s návrhem na předběžné opatření, který byl předtím usnesením zamítnut.

Návrhová žádání účastníků řízení

26 Tarif Akhras navrhuje, aby Soudní dvůr:

— zrušil body 107 až 135 a 155 až 157 napadeného rozsudku;

— zrušil sporné akty a

— uložil Radě náhradu nákladů řízení vynaložených v obou stupních.

27 Rada navrhuje, aby Soudní dvůr:

— zamítl kasační opravný prostředek a

— uložil navrhovateli náhradu nákladů řízení.

28 Evropská komise navrhuje, aby Soudní dvůr:

— zamítl kasační opravný prostředek a

— uložil navrhovateli náhradu nákladů řízení.

Ke kasačnímu opravnému prostředku

K přípustnosti

Argumentace účastníků řízení

29 Rada uvedla, že sice chápe úmysl navrhovatele, pokud jde o meritum kasačního opravného prostředku, avšak domnívá se, že navrhovatel měl v návrhových žádáních kasačního opravného prostředku jasně uvést část rozhodnutí Tribunálu obsaženého ve výroku, jehož zrušení se domáhá. Jelikož toto neuvedl, podání kasačního opravného prostředku nesplňuje požadavky čl. 169 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora.

Závěry Soudního dvora

30 Podle čl. 169 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora musí návrhová žádání v kasačním opravném prostředku směřovat k úplnému nebo částečnému zrušení rozhodnutí Tribunálu obsaženého ve výroku napadeného rozsudku.

31 V projednávaném případě z bodů 1 a 2 výroku napadeného rozsudku vyplývá, že Tribunál rozhodl, že se zrušují rozhodnutí 2011/522, 2011/628 a 2011/782, jakož i nařízení č. 878/2011, č. 1011/2011 a č. 36/2012 v rozsahu, v němž se tyto akty týkají navrhovatele, a dále zamítl žalobu podanou T. Akhrasem ve zbývající části.

32 Z toho vyplývá, že kasační opravný prostředek podaný proti napadenému rozsudku může směřovat pouze k vyvrácení alespoň jednoho z těchto dvou aspektů rozhodnutí Tribunálu tím, že zpochybní zrušení některých aktů, o němž Tribunál rozhodl, nebo zamítnutí žaloby podané T. Akhrasem ve zbývající části (viz obdobně usnesení Cytochroma Development v. OHIM, C-490/13 P, EU:C:2014:2122, bod 32). Naopak kasační opravný prostředek, který by směřoval pouze k nahrazení odůvodnění Tribunálu na podporu tohoto rozhodnutí, aniž by zněl na úplné či částečné zrušení tohoto rozhodnutí, by musel být považován podle čl. 169 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora za nepřípustný (v tomto smyslu viz rozsudky Al-Aqsa v. Rada a Nizozemsko v. Al-Aqsa, C-539/10 P a C-550/10 P, EU:C:2012:711, body 44 a 45, jakož i Rada a další v. Vereniging Milieudefensie a Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht, C-401/12 P až C-403/12 P, EU:C:2015:4, body 33 a 34).

33 V tomto ohledu je třeba sice uvést, že návrhová žádání kasačního opravného prostředku podaného T. Akhrasem se netýkají výslovně části výroku napadeného rozsudku, ale spíše některých bodů odůvodnění, které Tribunál uvedl za účelem odůvodnění tohoto výroku.

34 Z argumentace uvedené v kasačním opravném prostředku, z bodů napadeného rozsudku uvedených v návrhovém žádání kasačního opravného prostředku a ze skutečnosti, že tato návrhová žádání směřují rovněž ke zrušení sporných aktů, však jasně vyplývá, že kasační opravný prostředek nesměřuje – jak se shodují Rada a Komise – pouze k nahrazení odůvodnění, nýbrž ke zrušení napadeného rozsudku v části, v níž byla zamítnuta žaloba T. Akhrase v rozsahu, v němž směřuje ke zrušení sporných aktů.

35 Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že kasační opravný prostředek směřuje k částečnému zrušení rozhodnutí Tribunálu obsaženého ve výroku napadeného rozsudku a že formální nedostatky, kterými je stiženo vypracování návrhových žádání kasačního opravného prostředku, nebrání Soudnímu dvoru, aby provedl svůj přezkum legality (viz obdobně rozsudek ISD Polska a další v. Komise, C-369/09 P, EU:C:2011:175, bod 67, jakož i usnesení Fercal v. OHIM C-324/13 P, EU:C:2014:60, bod 37).

36 Z výše uvedeného vyplývá, že kasační opravný prostředek je přípustný.

K věci samé

Argumentace účastníků řízení

37 Tarif Akhras uplatňuje na podporu svého kasačního opravného prostředku dva důvody, přičemž první vychází z nesprávného právního posouzení spočívajícího v připuštění možnosti Rady uplatnit vůči ředitelům hlavních syrských podniků domněnku podpory syrskému režimu a druhý vychází ze zkreslení důkazů předložených v řízení v prvním stupni.

38 Svým prvním důvodem kasačního opravného prostředku T. Akhras uvádí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení tím, že připustil, že Rada může použít domněnku, jejíž použití Soudní dvůr vyloučil v rozsudcích Anbouba v. Rada (C-630/13 P, EU:C:2015:247) a Anbouba v. Rada (C-605/13 P, EU:C:2015:248). Z těchto rozsudků podle navrhovatele vyplývá, že Rada naopak měla uvést před unijním soudem soubor dostatečně konkrétních, přesných a shodujících se nepřímých důkazů umožňující prokázat existenci dostatečné vazby mezi osobou, vůči níž je namířeno opatření, kterým se zmrazují finanční prostředky, a syrským režimem.

39 Rada však na takový soubor nepřímých důkazů v projednávaném případě nepoukázala.

40 Tarif Akhras totiž uvádí, že sice připustil, že byl předním podnikatelem a bývalým předsedou obchodní a průmyslové komory města Homs a že byl členem správní rady svazu syrských obchodních komor, avšak popřel tvrzení Rady. Kromě toho Rada nepředložila na podporu svých tvrzení žádný důkaz. Za těchto podmínek měl Tribunál zohlednit skutečnost, že Rada uvedla několik závažných a sporných tvrzení, která se však ani nepokusila doložit.

41 Navrhovatel rovněž uvádí, že existovaly přesvědčivé důkazy o tom, že nepodporoval syrský režim a neměl z něj prospěch. S ohledem na tyto důkazy měl mít Tribunál s přihlédnutím ke skutečnostem předloženým Radou v jejich kontextu za to, že funkce vykonávané T. Akhrasem v rámci sítě syrských podnikatelů nelze považovat za funkce podporující tento režim.

42 Svým druhým důvodem kasačního opravného prostředku navrhovatel tvrdí, že Tribunál zkreslil důkazy, které mu byly předloženy. Uvádí rovněž, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení tím, že přezkoumal předložené důkazy izolovaně, že ponechal bez povšimnutí důležité důkazy a že mu uložil nepřiměřené a protiprávní důkazní břemeno.

43 Tarif Akhras se zejména domnívá, že prokázal, že byl vlastníkem opozičního deníku, jejž syrský režim autoritativně zakázal, aniž Rada předložila protidůkaz vyvracející tuto skutečnost. Tribunál zkreslil důkazy v podobě zprávy ministerstva zahraničí Spojených států, svědectví navrhovatele a týdenních aktualizací arabské sítě pro lidská práva, když v bodě 129 napadeného rozsudku rozhodl, že skutečnosti uvedené navrhovatelem v tomto ohledu nebyly prokázány.

44 Tvrzení Tribunálu, že T. Akhras neprokázal, v čem mělo uzavření jeho deníku vliv na prosperitu jeho podnikání a že si mohl dovolit určitou svobodu projevu vůči syrskému režimu, jsou rovněž důsledkem zkreslení skutečností uvedených ve spisu. Kromě toho s ohledem na rizika spojená s případnou kritikou tohoto režimu by bylo nepřiměřené požadovat, aby navrhovatel poskytl více důkazů o tom, že stál v opozici k uvedenému režimu.

45 Mimo to tvrzení navrhovatele, že byl obětí násilného ukončení nájemní smlouvy uzavřené s přístavem Tartús (Sýrie), bylo přezkoumáno izolovaně v bodě 130 napadeného rozsudku, přestože na něj mělo být nahlíženo ve spojitosti s uzavřením deníku, který vlastnil.

46 Tribunál rovněž zkreslil důkazy předložené navrhovatelem, když měl v bodech 131 a 132 napadeného rozsudku za to, že neprokázal konflikty s politickými přívrženci režimu. Tribunál zejména ponechal bez povšimnutí skutečnost, že T. Akhras jasně uvedl, že byl vyloučen proti své vůli z předsednictví obchodní komory města Homs. Měl rovněž zohlednit skutečnost, že žádný z tehdejších členů této obchodní komory nebyl zařazen na seznam osob a subjektů, na něž se vztahují omezující opatření, a neměl bez jakéhokoli důkazu tvrdit, že členství v této komoře lze vysvětlit pouze určitým blízkým vztahem k režimu. V konečném důsledku Tribunál v tomto ohledu uložil navrhovateli nepřiměřené a protiprávní důkazní břemeno.

47 Vzhledem k výše uvedenému spočívá přístup Tribunálu podle navrhovatele ve skutečnosti v úvaze, že okolnost, že je navrhovatel úspěšným podnikatelem, postačuje k odůvodnění zařazení na seznam osob a subjektů, na něž se vztahují omezující opatření, a že důkazy prokazující opak musejí být přezkoumány izolovaně, jelikož jsou podezřelé nebo nedostatečné. Přesně s tímto přístupem nesouhlasil Soudní dvůr v rozsudcích Anbouba v. Rada (C-630/13 P, EU:C:2015:247) a Anbouba v. Rada (C-605/13 P, EU:C:2015:248).

48 Rada a Komise uvádějí, že Soudní dvůr musí zamítnout oba důvody kasačního opravného prostředku, které T. Akhras uplatnil na podporu svého návrhu.

Závěry Soudního dvora

49 Svými dvěma důvody kasačního opravného prostředku, které je třeba přezkoumat společně, T. Akhras v podstatě uvádí, že Tribunál v napadeném rozsudku nesprávně uplatnil pravidla týkající se důkazního břemene v oblasti omezujících opatření tím, že uznal existenci domněnky o jeho podpoře syrskému režimu, a že toto nesprávné právní posouzení musí vést ke zrušení napadeného rozsudku, jelikož Tribunál nemohl mít za to, aniž zkreslil důkazy předložené navrhovatelem a aniž mu uložil protiprávní a nepřiměřené důkazní břemeno, že zařazení navrhovatele na seznamy osob a subjektů, na něž se vztahují omezující opatření, je založeno na souboru dostatečně konkrétních, přesných a shodujících se nepřímých důkazů.

50 V tomto ohledu je třeba zaprvé přezkoumat obecná kritéria pro zařazení na seznamy osob, na něž se vztahují omezující opatření, zadruhé odůvodnění zařazení T. Akhrase na tyto seznamy a zatřetí důkaz o opodstatněnosti tohoto zařazení (v tomto smyslu viz rozsudky Anbouba v. Rada, C-630/13 P, EU:C:2015:247, bod 41; Anbouba v. Rada, C-605/13 P, EU:C:2015:248, bod 40, a Ipatau v. Rada, C-535/14 P, EU:C:2015:407, bod 39).

51 Zaprvé, pokud jde o obecná kritéria, jež byla v projednávané věci použita k přijetí omezujících opatření a při jejichž stanovování má Rada širokou posuzovací pravomoc (v tomto smyslu viz rozsudky Rada v. Manufacturing Support & Procurement Kala Naft, C-348/12 P, EU:C:2013:776, bod 120; Anbouba v. Rada, C-630/13 P, EU:C:2015:247, bod 42, a Anbouba v. Rada, C-605/13 P, EU:C:2015:248, bod 41), je třeba konstatovat, že čl. 18 odst. 1 a čl. 19 odst. 1 rozhodnutí 2011/782 se týkaly zejména osob a subjektů, které mají prospěch ze syrského režimu nebo které jej podporují, a osob a subjektů s nimi spojených, kdežto čl. 15 odst. 1 nařízení č. 36/2012 se týká zejména osob a subjektů, které mají prospěch z tohoto režimu nebo jej podporují, a osob a subjektů s nimi spojených.

52 Ani rozhodnutí 2011/782, ani nařízení č. 36/2012 neobsahují definici pojmů „prospěch“ ze syrského režimu, „podpora“ tomuto režimu ani pojem „spojení“ s těmito osobami a subjekty, které mají prospěch z uvedeného režimu nebo jej podporují. Neobsahují ani upřesnění ke způsobu dokazování těchto skutečností (viz obdobně rozsudky Anbouba v. Rada, C-630/13 P, EU:C:2015:247, bod 43, a Anbouba v. Rada, C-605/13 P, EU:C:2015:248, bod 42).

53 Proto je třeba konstatovat, že ani rozhodnutí 2011/782, ani nařízení č. 36/2012, nezavádějí ve vztahu k ředitelům hlavních podniků v Sýrii domněnku o podpoře poskytované syrskému režimu (viz obdobně rozsudky Anbouba v. Rada, C-630/13 P, EU:C:2015:247, bod 44, a Anbouba v. Rada, C-605/13 P, EU:C:2015:248, bod 43).

54 Bez ohledu na neexistenci takovéto výslovné domněnky v těchto aktech přitom Tribunál v bodě 109 napadeného rozsudku uvedl, že rozhodnutím 2011/782, na které odkazuje nařízení č. 36/2012, bylo potvrzeno rozšíření omezujících opatření stanovené v rozhodnutí 2011/522 na hlavní syrské podnikatele, neboť Rada vycházela z toho, že ředitele hlavních syrských podniků lze kvalifikovat jako „osoby spojené“ se syrským režimem, protože obchodní činnost uvedených podniků může prosperovat pouze díky přízni tohoto režimu a jisté podpoře, kterou mu na oplátku poskytují. Tribunál z toho dovodil, že Rada takto zamýšlela uplatnit vůči ředitelům hlavních podniků v Sýrii domněnku o poskytování podpory syrskému režimu.

55 I když však Tribunál takto poukazoval na to, že Rada použila domněnku, je třeba ověřit, zda se Tribunál v rámci přezkumu legality závěrů, na nichž Rada založila své rozhodnutí o zařazení T. Akhrase na seznam osob, na něž se vztahují omezující opatření, skutečně dopustil nesprávného právního posouzení, jež by mělo vést ke zrušení napadeného rozsudku (v tomto smyslu viz rozsudky Anbouba v. Rada, C-630/13 P, EU:C:2015:247, bod 45 a Anbouba v. Rada, C-605/13 P, EU:C:2015:248, bod 44).

56 V tomto ohledu je třeba připomenout, že účinnost soudní kontroly zaručené v článku 47 Listiny základních práv Evropské unie vyžaduje, aby se unijní soud při přezkumu legality důvodů, o které se opírá rozhodnutí o zápisu jména určité osoby na seznam osob, na něž se vztahují omezující opatření, ujistil o tom, že se toto rozhodnutí, které má ve vztahu k této osobě charakter individuálního rozhodnutí, opírá o dostatečně pevný skutkový základ. V projednávané věci je proto třeba ověřit skutečnosti uváděné v odůvodnění, ze kterého sporné akty vycházejí, a na základě toho pak posoudit, zda jsou tyto důvody, nebo alespoň jeden z nich, který sám o sobě postačuje k odůvodnění těchto aktů, podložené (v tomto smyslu viz rozsudky Komise a další v. Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P a C-595/10 P, EU:C:2013:518, bod 119; Anbouba v. Rada, C-630/13 P, EU:C:2015:247, bod 46, jakož i Anbouba v. Rada, C-605/13 P, EU:C:2015:248, bod 45).

57 V projednávané věci lze při posuzování významu sledovaného zájmu, které je prováděno v rámci přezkumu přiměřenosti předmětných omezujících opatření, zohlednit kontext těchto opatření, naléhavost opatření, jejichž účelem bylo vyvinout tlak na syrský režim, aby ukončil násilné represe vůči obyvatelstvu, a skutečnost, že ve státě, který se nachází v občanské válce a kde vládne režim autoritářského charakteru, je obtížné pořídit přesnější důkazy (viz obdobně rozsudky Anbouba v. Rada, C-630/13 P, EU:C:2015:247, bod 47, a Anbouba v. Rada, C-605/13 P, EU:C:2015:248, bod 46).

58 Zadruhé, pokud jde o důvody zařazení T. Akhrase na seznam osob a subjektů, na něž se vztahují omezující opatření, na základě rozhodnutí 2012/172 a prováděcího nařízení č. 266/2012, ty souvisejí se skutečností, že je předním podnikatelem, který má prospěch ze syrského režimu a podporuje jej, že je zakladatelem skupiny Akhras, je bývalým předsedou obchodní a průmyslové komory města Homs, má blízké obchodní vztahy s rodinou prezidenta Assada, je členem správní rady svazu syrských obchodních komor a že poskytl režimu průmyslové a obytné prostory pro zařízení, která slouží k umístění zadržených osob, a logistickou podporu. Rozhodnutím 2014/730 a prováděcím nařízením č. 1105/2014 Rada změnila tyto důvody tím, že odstranila tvrzení, které se týkalo poskytnutí průmyslových a obytných prostorů pro zařízení, která slouží k umístění zadržených osob.

59 V tomto ohledu Tribunál v bodě 127 napadeného rozsudku zdůraznil, že „jak Rada správně uvádí, žalobce je předním podnikatelem, který patří v Sýrii k vládnoucí ekonomické třídě. Okolnost, že jde o předního podnikatele, a jeho řídící funkce v takových sítích syrských podnikatelů, jako jsou obchodní komory, jakož i jeho úloha spočívající v reprezentaci syrských podnikatelů, je nespornou skutečností, kterou kromě toho žalobce nezpochybňuje“.

60 Co se týče zatřetí přezkumu opodstatněnosti zařazení T. Akhrase na seznamy osob a subjektů, na něž se vztahují omezující opatření, při tomto přezkumu je třeba posoudit, zda je jeho situace dostatečným důkazem o tom, že ekonomicky podporoval syrský režim nebo z něj měl prospěch. V rámci takového posouzení musí být důkazy zkoumány s ohledem na jejich kontext, a nikoli izolovaně (v tomto smyslu viz rozsudky Anbouba v. Rada, C-630/13 P, EU:C:2015:247, bod 51, a Anbouba v. Rada, C-605/13 P, EU:C:2015:248, bod 50).

61 Vzhledem k tomu, že Rada může obtížně předložit důkazy vzhledem k válečné situaci v Sýrii, důkazní břemeno unese, uvede-li před unijním soudem soubor dostatečně konkrétních, přesných a shodujících se nepřímých důkazů umožňující prokázat existenci dostatečné vazby mezi osobou, vůči níž je namířeno opatření, kterým se zmrazují finanční prostředky, a syrským režimem (viz obdobně rozsudky Anbouba v. Rada, C-630/13 P, EU:C:2015:247, bod 53, a Anbouba v. Rada, C-605/13 P, EU:C:2015:248, bod 52).

62 Vzhledem ke kontextu těchto důkazů, které Rada uplatňuje, byl Tribunál oprávněn vycházet z toho, že pozice T. Akhrase v rámci syrské ekonomiky a jeho bývalé či současné významné funkce v obchodní a průmyslové komoře města Homs a ve správní radě svazu syrských obchodních komor tvořily soubor dostatečně konkrétních, přesných a shodujících se nepřímých důkazů umožňující prokázat, že T. Akhras ekonomicky podporoval syrský režim nebo z něj měl prospěch (v tomto smyslu viz rozsudky Anbouba v. Rada, C-630/13 P, EU:C:2015:247, bod 52, a Anbouba v. Rada, C-605/13 P, EU:C:2015:248, bod 51).

63 Tento závěr nemůže být zpochybněn skutečností, že některá další tvrzení předložená Radou v prováděcím rozhodnutí 2012/172, prováděcím nařízení č. 266/2012 a následných aktech byla zpochybněna a nebyla vůbec prokázána.

64 Z judikatury Soudního dvora totiž vyplývá, že zařazení osoby na takový seznam, jako jsou seznamy stanovené spornými akty, může být odůvodněno, pokud je podložen jeden z uplatněných důvodů, který sám o sobě postačuje k odůvodnění tohoto rozhodnutí (v tomto smyslu viz rozsudek Komise a další v. Kadi C-584/10 P, C-593/10 P a C-595/10 P, EU:C:2013:518, bod 119), a z rozhodnutí 2011/782, nařízení č. 36/2012 a sporných aktů dále vyplývá, že skutečnost, že osoba podporuje ekonomicky syrský režim nebo z něj má prospěch, sama o sobě postačuje k odůvodnění jejího zařazení na seznam osob a subjektů, na něž se vztahují omezující opatření.

65 Naproti tomu nelze vyloučit, že dostatečně konkrétní a přesné indicie, jiné než ty, které jsou uvedeny v bodě 62 tohoto rozsudku, mohou zpochybnit skutečnost, že T. Akhras poskytl tomuto režimu ekonomickou podporu nebo že mu z tohoto režimu plynul nějaký prospěch.

66 Za účelem prokázání, zda Tribunál přezkoumal právně dostačujícím způsobem existenci dostatečně pevného skutkového základu na podporu zařazení T. Akhrase na seznamy osob a subjektů, na něž se vztahují omezující opatření, je tedy nezbytné se vyjádřit k argumentům navrhovatele, že Tribunál porušil pravidla týkající se důkazního břemene a zkreslil některé důkazy v rámci svého přezkumu jednotlivých tvrzení T. Akhrase, jejichž cílem bylo prokázat, že syrský režim ve skutečnosti bránil jeho činnostem a že stál k tomuto režimu v opozici (viz obdobně rozsudky Anbouba v. Rada, C-630/13 P, EU:C:2015:247, body 54 a 55, jakož i Anbouba v. Rada, C-605/13 P, EU:C:2015:248, body 53 a 54).

67 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora je pouze Tribunál příslušný ke zjišťování a posuzování skutkového stavu a v zásadě k posuzování důkazů, které zohledňuje na podporu tohoto skutkového stavu. Pokud totiž tyto důkazy byly získány řádně a byly dodrženy obecné právní zásady a procesní pravidla použitelná v oblasti důkazního břemene a provádění důkazů, přísluší pouze Tribunálu posoudit hodnotu, kterou je třeba přiznat důkazům, které mu byly předloženy. Toto posouzení tudíž nepředstavuje s výhradou případu zkreslení těchto důkazů právní otázku, která by jako taková podléhala přezkumu Soudního dvora (rozsudek InnoLux v. Komise, C-231/14 P, EU:C:2015:451, bod 59 a citovaná judikatura).

68 O takové zkreslení se jedná, pokud se posouzení existujících důkazů jeví zjevně nesprávné, aniž byly použity nové důkazy. Toto zkreslení však musí zjevně vyplývat z písemností ve spise, aniž je nutné provést nové posouzení skutkového stavu a důkazů (rozsudek Itálie v. Komise, C-280/14 P, EU:C:2015:792, bod 52 a citovaná judikatura).

69 V tomto kontextu je třeba zaprvé uvést, že se nelze domnívat, že závěr přijatý Tribunálem v bodě 129 napadeného rozsudku, že navrhovatel neprokázal, že deník, který vlastnil, mohl být považován za opoziční deník, je založen na zkreslení důkazů.

70 Jak sice uvádí T. Akhras, ze zprávy ministerstva zahraničí Spojených států, tak i z dokumentů vydaných arabskou sítí pro lidská práva předložených v řízení v prvním stupni vyplývá, že syrské orgány zabavily některá vydání dotčeného deníku.

71 Je však nutno konstatovat, že tyto dokumenty neuvádějí, zda důvodem tohoto opatření byl zjevný nesouhlas s režimem vyjádřený tímto deníkem. Konkrétně výše uvedená zpráva pouze zmiňuje příležitostnou kritiku politiky a hospodářské výkonnosti vlády, přičemž popisuje uvedený deník jako deník, který je součástí zdánlivě nezávislého tisku, který je obecně v rukou osob majících vztahy se syrskou vládou.

72 Za těchto podmínek výklad předložený navrhovatelem není jediným možným výkladem těchto dokumentů, jelikož prohlášení navrhovatele uvedená v jeho osvědčení připojeném k žalobě v řízení v prvním stupni nemůže ze své podstaty zpochybnit tento závěr. Nelze se tedy domnívat, že Tribunál zjevně překročil meze přiměřeného posouzení uvedených dokumentů nebo že provedl jejich výklad, který je zjevně v rozporu s jejich zněním.

73 V tomto kontextu musí být tvrzení Tribunálu, že i za předpokladu, že dotčený deník vůbec nebyl spřízněn s režimem, nemělo jeho uzavření vliv na podnikání T. Akhrase, což naznačuje, že si posledně uvedený mohl zachovat určitou svobodu projevu vůči tomuto režimu, považováno za tvrzení učiněné pro úplnost.

74 Je tedy třeba konstatovat, aniž by bylo třeba určit, zda je toto tvrzení stiženo porušením pravidel o dokazování, že argumenty proti uvedenému tvrzení jsou v každém případě neúčinné.

75 Co se týče zadruhé závěru Tribunálu v bodě 130 napadeného rozsudku o ukončení nájemní smlouvy, kterou navrhovatel uzavřel s přístavem Tartús, nelze důvodně vytýkat Tribunálu, že tato tvrzení navrhovatele nepřezkoumal ve spojitosti s uzavřením deníku, který vlastnil, jelikož z bodů 69 až 74 tohoto rozsudku vyplývá, že Tribunál se správně domníval, že nebylo prokázáno, že tento deník vyjádřil svůj nesouhlas se syrským režimem, a dále smlouva byla ukončena osm let před uzavřením uvedeného deníku.

76 Co se týče zatření odpovědnosti navrhovatele v rámci sítí syrských podnikatelů, je třeba uvést, že ze žaloby v řízení v prvním stupni a z osvědčení připojeného k této žalobě zjevně vyplývá, že na rozdíl od toho, co uvedl Tribunál v bodě 131 napadeného rozsudku, T. Akhras tvrdil, že z předsednictví obchodní a průmyslové komory města Homs byl odvolán proti své vůli a že s tím nesouhlasil.

77 Tento omyl nicméně nemůže zpochybnit závěr, k němuž Tribunál dospěl. Za účelem posouzení hodnoty argumentu T. Akhrase, podle něhož mu nebyla proti jeho vůli prodloužena funkce v předsednictví obchodní komory města Homs, Tribunál rovněž odkázal na funkci člena správní rady svazu syrských obchodních komor, kterou T. Akhras nadále vykonával a o níž Tribunál konstatoval, že mohla být vysvětlena pouze určitým blízkým vztahem se syrským režimem.

78 Pokud jde o námitky T. Akhrase vůči posledně uvedenému závěru, je třeba uvést, že ty zpochybňují pouze posouzení skutkové povahy, k němuž je příslušný pouze Tribunál, a Soudní dvůr je tedy v rámci kasačního opravného prostředku nemůže přezkoumat.

79 Začtvrté, pokud jde o metodu, kterou Tribunál obecně použil při posouzení různých tvrzení předložených navrhovatelem a důkazů předložených na podporu těchto tvrzení, okolnost, že Tribunál přezkoumal postupně tato jednotlivá tvrzení a skutečnosti, nemůže jako taková implikovat, že porušil požadavek přezkoumat důkazy s ohledem na jejich kontext, a nikoli izolovaně.

80 Tento požadavek totiž Tribunálu nebrání, aby přezkoumal individuálně správnost jednotlivých tvrzení navrhovatele, pokud je při přezkumu každého z nich a při jejich globálním posouzení jakožto souboru nepřímých důkazů přihlédnuto ke kontextu specifické situace v Sýrii.

81 A konečně se nelze domnívat, že metoda použitá Tribunálem ukládá navrhovateli protiprávní a nepřiměřené důkazní břemeno, jelikož tato metoda nevylučuje, že navrhovatel může prokázat, že jeho zařazení na seznamy osob a subjektů, na něž se vztahují omezující opatření, není založeno na dostatečně pevném skutkovém základu, např. tím, že odmítne tvrzení Rady týkající se jeho pozice v syrském hospodářském systému, nebo tím, že uvede dostatečně konkrétní a přesné nepřímé důkazy, jež mohou naznačovat, že nepodporoval syrský režim nebo z něj neměl prospěch.

82 Ze všech předcházejících úvah vyplývá, že Tribunál přezkoumal opodstatněnost zařazení T. Akhrase na seznamy osob, na něž se vztahují omezující opatření, na základě souboru nepřímých důkazů, které souvisejí s jeho situací, funkcemi a vztahy v kontextu syrského režimu a které dotyčný nevyvrátil. Skutečnost, že napadený rozsudek poukazuje na domněnku o podpoře uvedenému režimu, proto nemůže mít dopad na legalitu napadeného rozsudku, neboť ze zjištění Tribunálu vyplývá, že právně dostačujícím způsobem přezkoumal existenci dostatečně pevného skutkového základu na podporu zařazení T. Akhrase na posuzované seznamy (viz obdobně rozsudky Anbouba v. Rada, C-630/13 P, EU:C:2015:247, bod 55, a Anbouba v. Rada, C-605/13 P, EU:C:2015:248, bod 54).

83 Tribunál tak dodržel zásady vyplývající z judikatury připomenuté v bodě 56 tohoto rozsudku, které se týkají přezkumu legality důvodů, na nichž jsou takové akty, jako jsou sporné akty, založeny.

84 Vzhledem k tomu, že první důvod kasačního opravného prostředku T. Akhrase, vycházející z nesprávného právního posouzení Tribunálu, nemůže vést ke zrušení napadeného rozsudku a druhý důvod kasačního opravného prostředku je částečně nepřípustný, částečně neopodstatněný a částečně irelevantní, musí být tedy oba tyto důvody uplatněné T. Akhrasem zamítnuty.

85 Z toho vyplývá, že kasační opravný prostředek musí být zamítnut v celém rozsahu.

K nákladům řízení

86 Podle čl. 184 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora rozhodne Soudní dvůr o nákladech řízení, není-li kasační opravný prostředek opodstatněný.

87 Podle čl. 138 odst. 1 tohoto jednacího řádu, který se na základě jeho čl. 184 odst. 1 použije na řízení o kasačním opravném prostředku, se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval.

88 Vzhledem k tomu, že Rada požadovala náhradu nákladů řízení a T. Akhras neměl ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedenému uložit, že ponese vlastní náklady řízení a nahradí náklady vynaložené Radou.

89 Podle čl. 140 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora, který se na základě jeho čl. 184 odst. 1 použije na řízení o kasačním opravném prostředku, ponese Komise vlastní náklady řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

1) Kasační opravný prostředek se zamítá.

2) Tarif Akhras ponese vlastní náklady řízení a nahradí náklady řízení vynaložené Radou Evropské unie.

3) Evropská komise ponese vlastní náklady řízení.

Podpisy.